

מה אשיב לה'

שנה ז | גליון 328

פרשת לך לך תשפ"ז

דבר העיון

אשר בחר בנו...

הוא עמד שם, בגיל צעיר, כשקבל לראשונה את זכות הבחירה שלו. הוא היה שם לבד. מולו נצבו עשרות אפשרויות בחירה, בכל הסגנונות, גווי הקשת והאותיות... מנהיג כזה או מצע אחר... צבע כזה או ציבור שונה... והדילמה שמולו, לא היתה קלה. לכל צד היה מצע מפורט, אידאולוגיה ואמונה בצדקת מעשיו. רק הוא יביא את הניצחון, את האמת ואת השלום המיוחל... הוא עמד שם, ותהה מי ה'בוס' כאן... במי אני בוחר?!

האם באותו כח גדול, 'שמש הימין' המפציע לשחר חדש, מביא עוצמה ותקווה בכנפיו? אך אחר זמן מה, שקעה שמשו, הועם זהרו, 'היום שאחרי' כבר נשק בעורף... והציבור רץ לחפש תחליף... אולי נבחר במלך השני הטוען לכתר? זה שמנסה להתחרות עם הראשון, אך ללא הצלחה? או שמא ב'כוכבים' החדשים במפה?!

וכך, אחוז ספקות ולבטים, נע בין מנהיג חדש לישן, בין כח עולה ויורד, הוא עמד שם לבד. הוא ובוראו. ובחר בבחירה הנכונה. בחירה לדורות. הזכות להיות אברהם העברי.

*

בן שלש הכיר אברהם את בוראו. (נדרים לב, ויש דעות בן י', מ"ח, נ' ועוד) בעולם עם כפירה אינסופית, אלילי כח וכבוד, כסף וזהב, בין שמש לירח, בין אור לחושך, אברהם יוצא אל העולם, ומחפש בורא. עומד ומנסה להבין איפה האמת. מה מוטל עליו לעשות. עד שהכיר בבחירה הנכונה, כי הקב"ה הוא בורא כל העולמות. 'בעל הבירה' הציץ עליו ואמר לו אני הוא... (ספר הישר, ומד"ר).

ובחירה זו, בזכות להיות 'העברי', שכל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר השני, מהדהדת לנצח. בעומדו לבדו, ובחר באמונה פשוטה, בבחירה זו הוא מציל את העולם מ'אלימות' שנות תוהו. והוא, בחר בטוב.

לא כולם זכו אכן לבחירה כה טובה, צודקת ואמיתית. הרן, אחיו, התלבט אף הוא בין נמרוד לאברהם, והחליט שאם אברהם יוצא מהאור כשדים בחיים, הוא איתו. אבל את הרן לקחו חרקו לכבשן, והוא לא יצא משם, ולמה? אלא הכל תלוי גם מהיכן מגיעה בחירתו של האדם, באיזה רמת בחירה, מאילו, ממופתיים ברכות קמיעות וכדו', או מאמונה פשוטה ובורה בבורא עולם ובמנהיגי הדור.

ובבחירה, לא חפה מניסיונות. רק בחר בטוב, והתנסה בעשרה ניסיונות. לקחו אותו לכלא, זרקו אותו לאור כשדים, לקחו ממנו את אשתו, נשלח ממקום למקום, התנסה ברעב, בקיצוצים, בגזירות ורדיפות, ואף בעקידת יצחק – מסירות

המשך בעמוד ב' <<<

מין הגרב"מ אורחי זצ"ל – לרגל יום היא"צ

אמונה

"והאמן בה' ויחשבה לו לצדקה" "הקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה, על האמונה שהאמין בו" הרמב"ן מקשה, ותמה, וכי למה לא יאמין אברהם אבינו ע"ה לבורא עולם? לכן פירש כי הכוונה היא, שאאע"ה החשיב את הבטחתו של הקב"ה וקיומו הבלתי מוטל בספק לצדקה ולזכות מצד הקב"ה, שלא יעלה על הדעת כי מגיע לו.

לאברהם אבינו מאומה לא מגיע... כל ההבטחות והקיומים, לעולם, צדקה המה, זכויות מיוחדות. - אמנם, מאלף הדבר מאד. גם לאברהם אבינו אף פעם לא "הגיע לו", ומה נענה אנו אבתריה? ... הכל זכות וצדקה מאת ה'. אבל מה יעשה רש"י? הכי תשאיר קושייתו של הרמב"ן ללא מענה, בפי אדונו רש"י.

- צא ולמד, אמונה אינה תחליף של בדיעבד לראיה, ולידיעה. - אמונה אינה הסתפקות במועט. - אמונה אינה באה מחמת חוסר ידיעה או ראיה. - אמונה היא יותר מכל זה ...

כשמסתיים כח הידיעה, כשהאופק מסתיר את הראיה, הרי אז בכוחך לראות מעבר לאופק, מעבר לכח ראייתך, ולדעת מעל לכל כח ידיעה, של הגיון, או מסקנה. אז נפתחים בפניך אופקים חדשים, ראיה בכוח מיוחד, המורעף מגבוה.

הלא זהו כח האמונה.

אמונה היא יצירה מחודשת על ידי הבורא, הבאה לכסות מצבים או שדות ראיה אשר אינם ניתנים להראות או להודע, על ידי אמצעים רגילים או כוחות ידועים. זהו כח מיוחד הנברא על ידי בורא עולם לצורך האדם, אשר בהשתמשות נאותה, מסוגל הוא, לראות ולדעת את ה"מעבר" לראיה ולידיעה.

כח זה ניתן לאדם בתנאי, שיביאו על עצמו, על ידי עמל, עבודה והשכלה בה' ובתורתו. משעשה האדם את כל המוטל עליו, והביא על עצמו את האמונה, - שוב אין מגבלה לראייתו ולידיעתו, להבנתו ולהגיונו.

גם בדברים ידועים, אפילו אם בטוח הוא האדם בעתיד מסויים, עדיין הספק מכרסם בקירבו. לספקות אלו אין שרשים מציאותיים. יצא כל אחד ויבדוק את עצמו: הנה עשה את כל המוטל עליו, הכין עצמו לאירוע מסויים, אין שום פקפוק במוחו או בלבו, כי אמנם יעלה הדבר ויבא בהתאם לעשייתו ולתכניתיו.

ואעפ"כ, צא ובדוק, והווכח, כי עדיין ספק כל שהוא מכרסם בקרבו. אין שום תחליף ל"עבר". כל עוד אין האירוע שייך ל"עבר", עדיין שולט ומכרסם הספק.

- רק הראיה והשמיעה, מהוים בטחון במה שאירע.

- אבל "אמונה" שאני. כאשר המאמין מאמין, יהפך העתיד לעבר, והיאומן לנראה לעין ...

- משזוכה האדם להגיע לספירות כאלו של אמונה, הינו נוכח כי כל ראיותיו עד עתה, מקבלות עומק נוסף ובהירות יתירה.

- אין האדם מגיע לדרגה כזאת, ללא עבודה ועמל בלתי נלאים. האמונה, הינה תוצרת עבודתו המאומצת של המאמין.

- לא יקשה איפוא להבין, כי אמנם זכות היא וצדקה, שכן עצם היכולת להגיע לכך, פרי עבודתו של אברהם אבינו היא.

מעולם לא גילו לו, לאברהם, כי מסוגל הוא להיות מאמין בדרגות כאלו, כי לאחר דיבורו של הקב"ה, לאחר כריתת הברית והבטחת הזרע, עדיין יש מקום לראיה גדולה יותר ואמיתית יותר, בחירה יותר ומקיפה יותר. דלה דלה אותה אברהם מתוך עצמו, ומכח עבודתו.

על כך מגיע לו פרס - "ויחשבה לו לצדקה". בשם החפץ חיים זצוק"ל מוסרים כי גדלותו של אברהם היתה, שלאחר כל ידיעותיו וראיותיו, לא אלו הן שהנחו אותו, אלא אמונתו בקב"ה. לכשתמצי לומר, הרי עומק ביאור הדברים הוא, לא רק בכך שסמיכות דעתו על הקב"ה הנחתה אותו יותר מאשר עצם הראיה והידיעה. אלא שישנה ראיה וידיעה עמוקים יותר ובהירים יותר, ראיה וידיעה מתוך אמונה. - "ויחשבה לו לצדקה" ...

הדלקת נרות 5:31 שקיעת החמה 6:01 צאת השבת 6:34
סוף זמן קרי"ש 8:51 9:36 הפטרה "למה תאמר יעקב"

♦ **ואתה תבוא אל אבותיך בשלום** . "אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבוא אליו? לימדך שעשה תרח תשובה" רש"י. כאשר היה רבנו המהרש"א, ילד צעיר, שמע את הלומדים בבית המדרש העוסקים בדברי רש"י על כך שתרח עשה תשובה. אחד הלומדים תהה: מנין לחז"ל שתרח עשה תשובה? ייתכן שהקב"ה העניק חלק

לתרח בעולם הבא מפאת מעשיו הטובים של אברהם, כמו שאמר חז"ל "ברא מזכה אבא". הלומדים פלפלו בשאלה זו וניסו למצוא לה תשובות והוכחות ממקורות שונים. נגיש שמואל אליעזר הקטן ואמר שלדעתו חז"ל למדו זאת מן הפסוק עצמו. שכן התורה אומרת "ואתה תבוא אל אבותיך", "אבותיך" - לשון רבים. משמע שלא רק תרח יהיה בגן עדן, אלא גם נחור, אביו של תרח - אף הוא נמצא בגן עדן. ומדוע זכה נחור אף הוא לגן עדן? אין זאת כי אם שעשה תרח תשובה, ובזכות תשובתו של תרח - הכניסו אף את נחור אביו לגן עדן, מדיון ברא מזכה אבא...

♦ **והוא יהיה פרא אדם** מחבר אחד הגיע עם תנאי כתביו לא אחד הרבנים, הציג לפניו חיבור שכתב על הספר 'חיי אדם' וביקש את הסכמתו. לאחר לעיול קצר נוכח הרב שאין בכתוב לא טעם ולא ריח. "אומר נא לי, האם כבר בחרת שם לספר?" עדיין לא, השיב המחבר. "אם כן, יש לי עבורך הצעה לשם הספר", הציע הרב, "קרא לו 'פרא אדם'..."

♦ **ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון וגו' ויברכהו**. "פעם אחת נסע סניגורן של ישראל, הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, לסובב בעיירות ובכפרים במטרה נעלה לאסוף כסף עבור תלמיד חכם חשוב שהיה עני ואביון, ועתה הגיעה בתו לפרקה ולרש אין כל. בכל מקום שאיל הגיע הצדיק פתחו היהודים את ידם ואט אט הצטרפה לה פרוטה לפרוטה. בהגיעו לכפר אחד פנה אל ביתו של הרבי המקומי והלה בשומעו את משרת הביקור נענה מיד ואמר: "מברך אני את אבי הבת שיזכה להשיא את בתו בכבוד גדול מתוך הרחבה". אמר ולא יסף... וסלח לי כבודו - אמר רבי לוי יצחק - התורה מלמדת אותנו שמלכי צדק מלך שלם כאשר פגש את אברהם נאמר עליו "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין וגו' ויברכהו", תחילה "הוציא לחם ויין" ורק אחר כך "ויברכהו"...

♦ **אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשאלה** בספר "הר צבי", שכן היו מפרשים בישיבת וואלוז'ין פסוק זה. "אם השמאל" - אם תלך ותראה כשמאלי כפי שאכן אתה, ואימנה - אני לתומי אלך בדרכי ואתה בדרך. אבל "ואם הימין", היינו אם תחפז להראות כלפי חוץ כימני, "ואשאלה" - אפרסם ברבים ואגלה את פרצופי האמיתי שאתה "שמאלי" ואין חלקך בינינו.

♦ **ולוט ישב בערי הכיכר ויאהל עד סדום** בספר "עולמו של אבא" מספר, פעם התלוננו בחורי ישיבה שהאוכל בישיבה הוא בצמצום ולא מגיעה לידם חיוב דאורייתא של ברכת המזון. ענה להם המשיג בשנינות, מי שדואג תמיד לאכילה וללחם, ולא לעניינים רוחניים, נמצא במצב ירוד. סדום ועמורה נקראות "ערי הכיכר" - אנשים שרק כיכר לחם נמצא לנגד עיניהם, והרי הם ממושמים ביותר ועלולים לחטוא...

♦ **ויבוא אל הגר ותהר ותאחז כי הרתה ותקל בגירתה בעיניה וכו' ותענה שרי ותברח מפניה** הוויכוח בין שרה להגר היה, הגר טענה שאינה שפחה יתרי, כי היא התחתנה עם אברהם, והיא לא חייבת יותר לעבוד, ושרה טענה שהיא עדיין שפחה. ואברהם פסק כשרה ולכן ברח. בזמן ה"נודע ביהודה" גביר נסע עם עגלון במרכבה לעיר אחרת, כשהגיעה שעת לילה שניהם הלכו לישון. בבוקר העגלון קם לפני הגביר, לבש את בגדיו וטען שהוא הגביר ופקד על הגביר שינהג את העגלה. כשהגיעו לעיר, רץ הגביר לנודע

פנינים

תגיד כבר כדרלעומר?! "ויענה הילד ואמר למלמד: וכי אני הוא העקשן... והרי אני כבר אומר בכל כך הרבה אופנים את המילה... ואילו אתם מתעקשים שאין זה טוב... מיד הבין אותו אדם את הרמז שבדברים..."

♦ **והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו** - ב"טללי אורות" הביא שרבי שמעיה אליעזר דיכובסקי שמע מה"חפץ חיים" על אופיים של בני ישמעאל. הדברים הובאו כמענה לשאלה אם לעלות לא"י. וכך מספר השואל: "בטרם הספקתי להביע בפניו את שאר החששות שבליבי, וביחוד החשש הגדול למצב הביטחוני בא"י, בגלל בני ישמעאל המתנכלים לכל יהודי אשר יושב שם, כי רק כמה שנים חלפו מאז טבח חברון (שהיה בתרפ"ו), ובזה הוכחה לעין כל טיבה של החיה החששית ששמה ישמעאל, שבפראות ובאכזריות גדולה התנפלו על בני הישיבה, ולא חסו אפילו על נשים וטף. אבל הוא הקדימיני בשאלה זו, ולא התייחס נצרך להעלות שאלה זו כלל... וכך אמר: "הנה התורה אומרת על ישמעאל: 'והוא יהיה פרא אדם', הלא ידוע דהתורה היא נצחית. ואם היא אומרת על ישמעאל 'והוא יהיה פרא אדם', הרי משמעותו שישמעאל יישאר לנצח פרא אדם. ואפילו יתאספו כל עמי התרבות שבעולם, ויורצו לחנך את ישמעאל ולעשותו כבן תרבות, שלא יהיה פרא אדם - הלא ודאי לא יוכלו בשום אופן, ולא יעלה בידם כלל. כי לא בן תרבות הוא. דהתורה העידה עליו שיהיה פרא אדם, ויהיה - פרוש גם לעתיד, לנצח. ואפילו אם ישיכל ישמעאל ללמוד, ויהיה ע"ה וכדומה, אז יהיה ע"ה פרא אדם. ואם ישיכל להיות פרוץ, אז יהיה פרוץ פרא אדם. כי הפראות שבו לא תסור ממנו לנצח. ונאנח ואמר: אוי! מי יודע מה הפרא אדם הזה עלול עוד לעשות לעמ' באחרית הימים. סיים את שיחתו ואמר: מ"מ, אין חשש זה צריך להיות עיכוב מלעלות לא"י, ובין אותי בברכת 'עלה לשלום וה' יצילנו דרכך'. ונפרדתי ממנו לשלום."

♦ **והוא כהן לא-ל עליון** - פעם היה צריך הגאון רבי שמעון שקופ לצאת לאסוף כסף, ביקש מאחד הבחורים לתפור לו כפתור בגד. כשתמחו על כך שאין זה דרכו, שאין זה כפתור שמעב. הגיב: "האמת שזה לא מפריע, אבל הרבנית שוכנת חולה ועלול משהו שיראה את חסרונ הכפתור ויחשוב שהרבנית לא דאגה שאצא כראוי, מכך אני חושש!" - אכן "מלך שלם."

♦ **ונברכו בך כל משפחות האדמה פירש"י** אדם אומר לבנו תהא כאברהם. ולמה דווקא לבנו? ומדוע דווקא אברהם?? אלא, אומר האבא לבנו רוצה אני לראותך ת"ח גדול וצדיק. שואל הבן, אבא, אבל אתה גם יהודי טוב מתפלל קצת לומר קצת, אני רוצה להיות כמוך!!? עונה לו האבא, אני מברך אותך שתהא כאברהם, שהיה לו אבא "תרח" ועם כל זאת יצא ממנו אברהם אבינו,

♦ **ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשת יפת מראה את** מדרש גדה - עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו הכיר בה ע"י מעשה. [רש"י]. התנהגות זו אינה דבר שבשגרה, והיא יכולה להיות לכאורה רק אצל אברהם אבינו, אך למעשה גם בדורות קודמים קרה דבר - כידוע לחתם סופר "היה חתנו של רבי עקיבא איירי. ובתשובתו לחתנו החת"ס תמיד דרש רע"א בשלום בתו, כשנפטר רבי עקיבא של החת"ס, שהיתה בתו של רע"א, היה רע"א חלש מאוד ולא סיפור לו על פטירת בתו מחשש לבריאותו. החת"ס התחתן עם אשה אחרת. יום אחד הגיע הודעה ל"חתם סופר", שרבי עקיבא איירי מתכוון לעבור בדרכו דרך פרסבורג ויבוא לבקר בבית חתנו. בני משפחתו היו מודאגים מאוד, אך ישיעי הדבר על רע"א, הרי ירצה לבקר את בתו ואינו יודע שכבר איננה בין החיים, וחשבו אולי כדאי להכינו ולחזויע לו. החת"ס הרגיעם שאין להם ממה לחשוש, רבי עקיבא איירי לא ישים לב, והוא מקבל על זה אחריות שלא יקרה דבר. כשהגיע הגרע"א, יצא החת"ס לקבל פניו, ודיברו דברי תורה כל הדרך, וכל הזמן שהיה בביתו התפלל בדברי תורה. כשעמד לחזור, נזכר הרע"א שעדיין לא דיבר כלל עם בתו, אמר החת"ס לרבנית שתעמוד ליד הפתח ותאמר שלום לאבא. הגרע"א שאל בשלומה ויברכה, ונסע לדרכו... ולא שם לב שזאת בכלל לא היתה בתו אלא אשה אחרת.

ביהודה, וכל אחד צועק שהוא הגביר. ה"נודע ביהודה" ביקש שיכנסו אליו למחרת בבוקר, ואמר לגבאי שמח ישיאר אותם בחדר ההמתנה שעות רבות. למחרת, כשהם יושבים ומחכים וממתנים, הגיע שעת הצהריים, ופתאום פתח הנודע ביהודה את דלתו ואמר "העגלון יקום מיד". מיד קם העגלון על רגליו, אך מיד תפס את עצמו והתיישב מיד, כי הבין שטעה... אך זה היה כבר מאוחד מיד והוא נתפס! דבר מעין זה עשה המלאך להגר. היא טענה כל הזמן שהיא אינה השפחה, לפתע בא המלאך ואמר לה "הגר שפחת שרי" מיד ענתה "הנני", אך היה זה מאוחר מדי....

♦ **ואברך ואגדלה שמך** "וברש"י: ואברך - בממון. ולכאורה, וכי מה ענין הבטחה זו לגבי צדיק זה, מה בצע לאברהם שובר כל אליילי כסף וזהב של אביו - בממון? זכאן - היה רבי אשר אנשיל רוטשילד אומר אימתי יכול אדם מישאל להיות יהודי מלא ושלם כלדבעי למחוי, כדת וכדין? אם הכיס מלא ברכת ה' ויש בו ממון רב לכל ענין של מצוה ולכל דבר שבקדושה.

מענין לענין, האגדה מספרת שבא פעם יהודי עני וקבצן, ודפק על דלתו של ר' אנשיל השכם בבוקר, המשרת שפתח את הדלת רצה לגרשו מפתח הבית, אבל ר' אנשיל שהבחין בהלך העני הורה להכניסו. אמר לו ר' אנשיל: שמע ר' יהודי, אני עומד עדיין לפני התפילה, ג' מילים אתה יכול לומר ותו לא. אמר לו היהודי "גמרא - גמרא" - "גמרא" - ושחק. שאלו ר' אנשיל, נא... מה כוונתך, הראה היהודי בידו על פיו, כאומר אני יכול לדבר. נעתר לו רבי אנשיל ואמר לו: פרש כוונתך דבר כאוות נפשך. הסביר היהודי את כוונתו, ואמר נוסריקון ג'ט מ'ארגאן ר' אנשיל. גמרא" = ג'יב מ'עות ר' אנשיל. נתן לו הנגיד ר' אנשיל, סכום מסוים. ושאלו ומדוע אמרת פעם שלשית גמרא? ענהו ההלך העני גמרא" = ג'יב מ'ערער (עוד) ר' אנשיל.

מרן הרב מבריסק, הגאון רבי יצחק זאב סולוביצ'יק צוק"ל, נהוג היה לבחון את ידיעותיהם של ילדים שהיו באים עם אביהם להתפלל במניין שבביתו. שבת אחת סיפר אחד הילדים כי השבור החלו ללמוד בחיידר חומש בראשית, אך כאשר מרן צ"ל שאל אותם שאלות על בריאת העולם ומעשה בראשית לא ידע הילד לענות לו. לפלא היה הדבר בעיני מרן צוק"ל, אך לבסוף הוברר כי הם התחילו ללמוד חומש בראשית מפרשת 'לך לך'. במוצאי שבת שלח מרן צוק"ל לקרוא למנהל הת"ת, וכשהלה הגיע הטיח בו מרן דברים כדרבנות על שהעז לשנות מהמסורת המקובלת שנות דור: "חומש בראשית לא מתחיל רק ממצוות יישוב ארץ ישראל שבפרשת לך לך אל הארץ אשר אראך...", הסביר מרן למנהל הת"ת, "חומש בראשית מתחיל מעיקרי האמונה, בראשית ברא... ושאר מעשה בראשית."

♦ **כדרלעומר או כדרלעומר**... סיפר הגאון הגדול רבי אברהם ארלנגר זצ"ל מראשי ישיבת "קול תורה": כאשר עלתה הגזירה אודות "גיוס בנות" בא אחד וטען כלפי מרן הרב מבריסק זיע"א "איני יכול להבין את הרב... כל דבר שמציעים בענין, הרב דוחה... נענה ואמר לו מרן הגר"י: אספר לך מעשה שהיה פעם, מלמד תינוקות אחד ניסה ללמד ליד קטן בחיידר לומר את המילה "כדרלעומר"... ולא עלה הדבר בידו, שכן כל הזמן היה אומר הילד "כדרלעומר" או "כדרלעומר" או "כדרלעומר"... וכו' ורק כפי אשר צריכים לומר - "כדרלעומר" לא היה יכול הילד הקטן לומר...פקה סבלנותו של אותו מלמד, ואמר לילד "מה אתה מתעקש כל כך,

אם יביט למעלה, 'אל צור חוצבתם' זה אברהם, ידע היטב את הבחירה הנכונה. כי בחירה זו היא לא רק חובה, היא גם זכות. זכות להיות חרדי. פתק קטן עם האות השלישית, יכול לבלום את פעיית הגדי, נפתולי שקר, מריצות הזבל של הרשעים (היא)הימים, הולכים בדרך לא ישר, ולתת לנו גזונטע וינטער (חורף בריא) אמיתי... יח"ר שיתגדל ויתקדש שמי רבא.

בברכת שבת שלום, העורך

ואברך ואגדלה שמך והיה ברכה". תעשה את הצעד הנכון, את הבחירה בראון בורא עולם, וההתשק כבר לא תלוי בידיים שלך. הוא יבוא ממילא. כראון ה'. והניסיונות של אברהם, מלווים אותנו כתמרוור מאז ועד היום. אדם עומד מול ניסיון הבחירה שלו, איך לפעול ומה לבחור, אם כראון ה', או שמא... הוא יכול לנסות לטעות במצב כזה או אחר, דמות פלוגית או מפלגה אלמונית, 'צבע' מסוים או 'ציבור' אחר, אך

המשך דבר העורך <<< נפש למען קיום רצון ה', נסיון שמורה לנו

דרך לדורות. אך גם עמד בהם... כבר בתחילת הפרשה דאורייתא ב'לך לך'. עזוב את המוכר והידוע לך. עזוב את הגוש' בו אתה נמצא, את ה'בית הטבעי' ואת ה'שותפות' בה היית עד היום, ולך לך אל הלא נודע. בלי תקציב. בלי דיור. בלי שררה. בלי מעמד ראו לשמו. אבל שם, בנקודת היעד, תזכה ל"ואעשך לגוי גדול

רוקדים לפרץ סיפרו: כאשר רבינו יחזקאל לנדא בעל 'נודע ביהודה' זצ"ל, ישב על כסא הרבנות בפראג, קרה שהיהודים הכריעו את הכף בקלפי ונבחר לראשות העיר גוי שלא היה מחונן בבינה יתירה. היהודים רצו לקרוב את דעתו אליהם ועשו לו לכבודו משתה. "דומני, אדוני הרב" – אמר ראש העיר לבעל הנודע ביהודה – "שהיהודים רקדנים הם. כי אף בדורות הראשונים כשעשו את העגל יצאו לפניו במחולות..." "אכן כן", השיב רבי יחזקאל, "כך היא דרכם של ישראל, כל אימת שהם עושים להם עגל למנהיג ופטרון, הם יוצאים במחולות..."

היה זה בבחירות לכנסת שהתקיימו בשנת תש"מ, מספר הרב שלמה לורנץ בספר 'במחיצתם', כאשר מועצת גדולי התורה החליטה שאגודת ישראל תופיע ברשימה נפרדת מתנועת מפא"י, בעל פועלה נגד גדולי ישראל. בין תנועות 'אגודת ישראל' לתנועת 'פא"י' התקיים מאבק קשה. מרן הרב ש' ורמון הסתייג, השקיע את כל כוחו על מנת ש'אגודת ישראל' תצליח, כאשר הרב ש' אף מציין במפורש שהמטרה היא להביא להפלתה של רשימת מפא"י. התוצאה הייתה שא"י לא עברה את אחוז החסימה, וכך נעלמה לחלוטין מהמפה הפוליטית.

מרן הרב ש' צוק"ל התאמץ מאוד שמפלגת מפא"י תיכשל, ואכן בקרב ציבור בני התורה, שררה תחושה של שמחה גדולה על כך שהושגה המטרה, והתקיים הפסוק: 'רצון יראי יעשה'.

אבל כאשר נכנסו למרן צוק"ל לספר לו על כך, הוא הגיב: "אסור לשמוח במפלתם של אחרים. יש כאן יהודים שיש להם עגמת נפש, ואסור לנו להגיב בשמחה ולהשחית את המידות".

הציבור נדהם: הרי הרב רצה במפלתה של 'פא"י'! כן. אבל לשמוח במפלת השני? – זה כבר משחית את המידות!

"חז"ל אמרו במסכת ברכות (כח), "נוהג מרן הרב ש' לומר בשם הרב מפוניבז", "ששמואל הקטן תיקן את ברכת המינים. מדוע נבחר שמואל הקטן, ולא תנא אחר? התשובה לכך היא כי במסכת אבות מובא: 'שמואל הקטן, בנפול אויבך לא תשמוח ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה ד' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו'. אותו שמואל הקטן, אשר פסוק זה היה שגור בפיו, הקפיד לא לשמוח בנפול אויביו – ולכן הוא היה זה שראוי לחבר את הברכה המייחלת למפלתם של הרשעים".

"הרב ש' ניהל מלחמות רבות נגד מהרסי ומחריבי הדת מבית ומחוץ", מוסיף הרב לורנץ. "אנשים בקרב בעלי השקפה שטחית חשבו כי הוא 'איש מלחמה' שיש אליו קרב". אולם מי שהכיר את הרב ש' ידע כי זהו מבט שטחי ביותר". הוא נהג תמיד לומר: "לוותר, לוותר ורק לוותר". ועוד משפט היה שגור על לשונו: "עדיף להיות המנוצח, ולא המנצח".

סיפר תלמיד: "היה זה אחרי נישואי בשנת תשמ"ב.

בחורף היו בחירות, ואני חשבתי לעצמי: מעניין לראות איך נראית ישיבת פוניבז' המעטירה ביום כזה. עליתי לשיבה, וכמונן שהישיבה היתה ריקה. אולם באיזה פינה ראיתי את מרן הגרא"מ ש' צ"ל? יושב עם קבוצת אברכים ותלמידים ונושאים ונותנים במלחמתה של תורה.

"כעבור בערך רבע שעה, אני רואה כי כולם נצמדים ומקשיבים במיוחד למרן צ"ל, ושומעים אותו בחדרת קודש. כשגמר, נישגתי לאחד מהתלמידים ושאלתי מה היה. "אמר לי בזה"ל: מרן צ"ל אמר עכשיו: 'אי! איך היה טוב ההסבר בתוס'! נפלא! נפלא! אם כל העולם היה עכשיו שקוע ונהנה כמונו מהתוס', מי היה צריך בכלל את הבחירות האלו אי, אי, התוס' הנפלא הזה!' – וחזר ע"ז כמה פעמים. אשרי עין ראתה כאלה!"

מעלון אז נדבר: הלוואי ותוצאות הבחירות ישיבנו את רצון כל היהדות החרדית... הלוואי... אבל במידה ולא... ויתכן שתהיה אכזבה ומפלה... ואתה תתקשה להירדם בלילה... הנה לך מכתב מר' ירוחם שכתב לפני כמעט מאה שנה. (הדברים מובאים כמעט לגמרי כלשונו... חוץ מכמה מילות קישור שיקלו על הקורא בן ימינו שלא מכיר את הסגנון) "אע"פ שאין דרכנו להתערב בעניינים כאלה... אבל

פניני בחירות

במשנת גדולי ישראל

אחרי שרואים שהעולם כ"כ נדכאים מחמת המפלה שסבלה המפלגה בבחירות (להפרלמנט בפולין), על כן באתי לעורר שלא יעצרו את עצמם ולא ידמו בנפשם שהם מצטערים בצער כבוד שמים שירד, החילוקים בין מפלגה למפלגה אינם אלא במידת הטוב והרע הנאחז בכל מפלגה ומפלגה, ולולי מלחמת הטוב והרע לא היה בעולם שום מציאות של מפלגות, לו נקטו ידיעה זו בלבבם כי כל התרברבות אינן אלא ממלחמת טוב ורע... ראשית כל צריך האדם לראות ולבדוק בעצמו הוא, כי מעמדו אצלו, עם הרע אשר אתו, האם אמנם מצטער הוא ככה גם על הרע אשר בקרבו, ההיטב חרה לו וחמתו כי רבה על עצמו ועל חסרונותיו? אחד אמר לי כי לא יכול להריע עצמו ולא נתן שינה לעפעפעי כל הלילה מתוך כל המאורע של מפלגת הבחירות... כדאי לשאול לאותו פלוני אם גם בליל יום הכיפורים אינו מניח לו לישון ואם ביוה"כ פ' הוא ישן במנוחה שלמה, על כן ישאל כבר לעצמו מאי האי, מה זה אשר הלילה לא יכל לישון? הלא יותר ממלחמה עם הרע אין כאן, מה זה אשר על הרע שלך אינך מרגיז עצמך ואתה ישן היטב כל הלילות, אין זאת אלא שחסור המנוחה שלך אינה מצד הרע ומעלליו אלא מצד עניינים של כבוד בשר ודם, זהו אשר אתה לוקח ללבך!!!

בקיצור: היה שם בחירות וגדולי ישראל תמכו... וברכו...

והתפלל... ובכל זאת היתה מפלה גדולה ליהדות החרדית!!!! וכולם היו מאוכזבים... והיה כנראה משהו שהתחיל לדמיון שהצער שלו הוא על גלות השכינה... אז ר' ירוחם לא נתן לו לרמאות את עצמו!!!! והוא העמיד אותו במקום והסביר לו ברור בתך הקטנה ש... תנוו דעתך... אין פה שום קשר לכבוד שמים... אתה בשה"כ מצטער על הכבוד... ועל תאוות הניצוח שנלקחה ממך...

ידוע המעשה שהיה בעיר של הרב מברסק זצ"ל, באחד מהבחירות שהיה בעיר, הגיעה ההחלטה של קיום הבחירות בערב שבת, כמונן שהרב מברסק כתב מיד מכתב חזק מאד שכל החרדים צריכים ללכת לבחור בבחירות בשביל איהו אחד שהרב מברסק החליט שאותו צריך לבחור, אבל היות שזה היה בערב שבת אחר הצהריים והרב מברסק חשש שאם יתחילו להדביק את המכתב שלו ברחובות בברסק שהיתה עיר גדולה מאד יבואו ח"ו לידי חילול שבת, אסר הרב מברסק לפרסם את המכתב שלו לפני שבת, התחילו עסקני העיר להסביר לרב שאם לא יהיה כרוח שהרב מברסק דורש לבחור בבחירות בשביל אותו אדם אף אחד לא ילך להצביע לאותו אדם וכל אחד יעשה מה שעולה בדעתו.

אמר הרב מברסק אני לא ידע מה שאתם אומרים לי אני יודע שיש תורה ובתורה כתוב שאסור לעשות דבר שעלול להביא לידי חילול שבת ח"ו.

כמונן שלא הדביקו את הכרוז, איכשהו זה נודע לחילונים שהרב מברסק כתב מכתב אש להבה ללכת להצביע למישהו מסוים, הם הלכו וכתבו מהר מודעה גדולה שהרב מברסק עושה כל מיני חומרות וזה לא נכון מה שהוא עושה שהוא אמור ללכת להצביע לאותו אדם, וזה לא יעבור לו בשתיקה.

כך הם כתבו עוד ועוד דברי חוצפה כמו שאנחנו שומעים הרבה פעמים ה' ישימו איך שהם מזלזלים בגדולי ישראל, הגיעו החילונים הלכו והדביקו את המודעה הגדולה שלהם ממש לפני כניסת שבת וכמונן שהם הגיעו רח"ל לידי חילול שבת, כל הקהל שלא ידעו מהמכתב החריף של הרב מברסק לא הבינו מה החילונים רוצים, משום שהם לא ראו שום מכתב שכתב הרב מברסק...

מספרים בבית בריסק שעוד לא היתה הצלחה כ"כ גדולה כמו בבחירות הללו, ראו כולם בחוש שאם שומעים לדברי הרב רק מצליחים, אם שומעים לצדיקים זוהי ההצלחה הכי גדולה שיכולה להיות.

מעשה בחבר כנסת שלפני הבחירות זעק מעל כל במה כי יש לפעול להצלת הבחירות (עבור...). לשם שמים... ואחרי הבחירות נהג שלא לפי רצונם של גדולי ישראל. אמרו לו, לפני הבחירות זעקת "לשם שמים", ואחרי הבחירות זה הפך להיות "השמים כסאי"

חסיד, צ'אלמער, ומזרחניק: החסיד רוצה להיות 'גביר', הצ'אלמער רוצה להיות 'חבר של גביר', והמזרחניק רוצה להיות 'בן גביר'...

את ההזדמנות הוא ניצל בכדי לגשת אליו ולומר: "אני יודע מה היה במעטפה שה'חזון איש' סירב לקבל מידך".

"לא יתכן! אף אחד אינו יודע מה יש במעטפה הזו!" אמר ה'חזון איש' פתח מיד ושטח את ההסבר שהסביר לו רבו בשעת מעשה, תוך שהוא מפרט את תכנה של המעטפה, את מניעיו של העורך, ואת תכניתו... לשמע הדברים, לא ידע האיש את נפשו: "מנין לך זאת? האם נביא אתה? או אולי בן נביא?" שאל בתדהמה, ואילו המקורב רק השיב בפשטות: "אינני נביא ואף לא בן נביא, אולם ה'חזון איש' הבין את תכניתו בכתבתו, וכבר לימדנו רבותינו כי חכם עדיף מנביא..."

ומכל מקום, מעשה זה, יכולים אנו ללמוד לקח חשוב: ישנם מצבים, בהן יש להמנע מכל תשובה שהיא, שכן כל תשובה – תתפרש על ידי השואל כרצונו, באופן בו לא זו בלבד שתועלת לא תצמח ממנה – אלא שהיא תפגע: לעולה היא לגרום לנזק! את זאת – ידע אברהם אבינו, ומשום כך הורה לרועי באופן חד משמעי שלא להשיב לרועי לוט מאומה... הוא הבין היטב, שכל תשובה ששייבו – תתפרש על ידי רועי לוט כהיתר לרועות את בהמותיהם בשדותיהם של יושבי הארץ, ומכך ביקש להמנע! לפיכך, לא נותרה בפני אברהם אלא דרך אחת ויחידה: להפריד מלוט מבלי להגיב כלל לטענותיו! (ללמדך - ר"מ פרוינדליך)

סיפור לשיוולחן שבת

התשובה מתפרשת כרצון השואל...

אינני יודע!" השיב הלה, שאכן תהה בליבו לפשר ההתרחשויות המוזרה שהתרחשה לנגד עיניו... או אז, פתח ה'חזון איש' והסביר: "ראה נא... יודע אני, שהבטאון בראשו עומד יהודי זה – נוטה להתיר את השימוש בג'לטין, אותו אסרתי מכל וכל. כעת, הבנתי מיד במעטפה ישנה ששאלה הנוגעת לנושא גריש זה, כאשר תקוותו היתה שאפתח את המעטפה, אקרא את השאלה, ואשיב מה שאשבי..."

"מכאן ואילך" המשיך ה'חזון איש', "כבר היתה תכניתו סדורה: עם שובו לארצות הברית – הוא התכוון לפרסם את רשמיו מהביקור בארץ ישראל, ובכלל זאת לספר על הביקור בביתו, תוך שהוא מציג את הדברים באופן מעוות – שיותיר את הרושם כביכול מצאתי צדדים להתיר את הג'לטין... מאחר ואינני מוכן בשום אופן שתצא מכשלה מתחת ידי – סירבתי לפתוח את המעטפה, וכך, התכנית לא יצאה אל הפועל!" סיים ה'חזון איש' את הסברו. וראה זה פלא: תקופת מה לאחר אותו מאורע, הזדמן למקורבו של ה'חזון איש' לפגוש באותו עורך מחוץ לכותלי ביתו של הגאון.

ויהי ריב בין רצי מקנה אברם ובין רצי מקנה לוט והכנעני והפרזי אז ישב בארץ (ל"ג, ז') ופרש": "ויהי ריב - לפי שהיו רועיו של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברם מוכיחים אותם על הגזל, והם אומרים: נתנה הארץ לאברם ולו אין יורש, ולוט יורשו, ואין זה גזל. והכתוב אומר: והכנעני והפרזי אז יושב בארץ, ואז זכה בה אברם עדיין".

הנה מדברי רש"י הקדוש עולה, כי רועי אברם עצמם – לא השיבו מאומה על טענתם של רועי לוט, אלא שהכתוב אומר כי עדיין לא זכה אברם בארץ, והיינו שאת התשובה משיב הכתוב – בעוד רועי אברם לא השיבו מאומה!... משנוכח הלה כי השיבו רועי אברם תשובה זו?

התשובה, ובין היטב בעקבות מעשה שהיה: ביום מן הימים, הגיע אל מעונו של מרן ה'חזון איש' עורך ב'טאון 'חרדי' מארצות הברית, וביקש להגיש לו מעטפה אותה שלף מכיסו. אולם ה'חזון איש' – סירב בנחישות לקבל את המעטפה: הוא דחה אותה לכיוונו של האורח, ובשום אופן לא הסכים לפתחה ולעייין מתוכה!... משנוכח הלה כי החזון איש' איתן בדעתו – נאלץ להשיב את המעטפה אל כיסו, ולהסתפק בברכתו של גדול הדור...

לאחר שעזב האורח את החדר, פנה ה'חזון איש' אל אחד ממקורביו שהיה נוכח בחדר בעת המפגש, ושאלו: "האם אתה יודע מה יש במעטפה?". "לא!"

נדרי לה' אשילם

נציב שבת
פרשת לך לך

הרב יחזקאל ארנטרובי שליט"א
לע"נ מרן רה"י הגאון הגדול
רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל
ולהצלחת כלל תורמי ולומדי
'כולל מוצ"ש ברכת מרדכי'

יה"ר שזכות הרבים תעמוד לכם לשפע ברכה והצלחה

לראש הקהל להיות 'חתן תורה' הן הלכה פסוקה היא בקידושין שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, וראש הקהל עדיין לא יודע כיצד נראית תורה... אלא ששאלה זו עצמה יש להקשות אף על אברהם אבינו שמעיד שלא ראה את שרה אשתו. ויש לתרץ, המשיך הרב, שמכיון שהחשש הוא מחמת שמה יראנה ותגנה עליו, הרי אצל אברהם אבינו לא קיים החשש שיבוא לראות את שרה וממילא אין מניעה שלא ראה אותה קודם לכן. מאותה סיבה עצמה מותר לראש הקהל להיות 'חתן תורה'...

● **היה רכושם רב** יש לפרש בדרך בדרך צחות: "רכושם – רב", ה'רכוש' היה ה'רב' שלהם. וכאשר ה'רכוש' הוא ה'רב' והוא המוביל והנהיג את אורחות החיים, אזי "לא נשא אותם הארץ לשבת יחדיו" ולאברהם אבינו לא נותרה ברירה אלא לבקש מלוט "הפרד נא מעלי".

● סיפר הרב מטשיבין: פעם בא עשיר אחד והציג לפני הגאון רבי יהושע מקוטנא את חתנו הצעיר שהיה סמוך על שולחנו, באומרו: חתני זה בקיא בסדר נזיקין בש"ס עם כל המפרשים! פנה הגאון מקוטנא האל חתן ושאלו מה זה שיעבודא דאורייתא? 'נדהם האברך מל שמע השאלה הפשוטה. משהרגיש הגאון במבוכתו, הוסיף ואמר: "התזכור מה אומר אונקלוס על הכתוב 'את הנפש אשר עשו בחרן – וית נפשא די שעבדו לאורייתא', אם הינך במדרגה כזאת אוכל לדבר איתך בלימוד!"

● כשהאדמו"ר רבנו יואל זצ"ל מסאטמר הגיע לארץ ישראל לביקור, שאלו מן הגר"ז "מכיון שאתה גאון ות"ח ובקי ומתמיד וירא שמים גדול למה אתה צריך לאדמו"ר? ענהו האדמו"ר "מיר טוהן אזוי וייל אזוי האט די טאטע גיטאהן" – "אנו עושים כן כי האבא עשה ככה!"

◆ איש צדיק תמים... מסופר כי אחד חיפש חתן לביתו ובא לראש הישיבה לבקש חתן, שאל אותו ראש הישיבה מה דרשותיו? אמר לו אבי הבת: אני מחפש חתן מענטש... אמר לו ראש הישיבה: צר לי, אבל הדרשות שלך גבוהות מדי... תלמיד חכם מליטא הגיע להתגורר באזור חדש באמריקה. מינו אותו שם לרב. תוך תקופה קצרה הוא עזב את הרבנות. חלפו חמישים שנה, ונכדו הצעיר שאל אותו: סבא מדוע עזבת את הרבנות שם? הסבא השיב: אספר לך סיפור ששמעתי בצעירותי. החתם סופר זי"ע, נתן סמיכה לתלמידו, גאון פלוני שנבחן אצלו על כל ה' חלקי שולחן ערוך וידעם בע"פ על בוריים. לאחר מתן הסמיכה הזהירו החתם סופר: 'דע כי יש חלק חמישי בשו"ע איך להתהלך ולהתמודד עם בני אדם... ולכן דע את אשר לפניך'. התלמיד הנ"ל יצא מלפני החתם סופר, מעוטר בסמיכה המפוארה, ולא עבר זמן רב והוא התעטר בכתרה של אחת הרבניות החשובות בזמנו. אולם לא עמד שם זמן רב, ואותה קהילה שמינתה אותו לרב פיטרה אותו מהרבנות ושילחה אותו לדרכו. התלמיד הנ"ל חזר לרבו החתם סופר, להתאונן על רוע מצבו. לשמע דבריו השיבו החתם סופר: הרי הזהרתך שיש חלק חמישי בשו"ע איך להתהלך על בני אדם, מדוע לא קיימת את דברי? התלמיד השיב לו: מורי ורבי את החלק החמישי למדתי, אך את החלק השישי איך להתמודד עם נישט קיין מענטשען (= לא בני אדם) את זה לא למדתי... ואמר לי הג"ר רב לנדו שליט"א: אנשים נוטים לחשוב שהחלק החמישי של השולחן ערוך הוא רק 'שולחן ערוך' אחד, אבל לא כן הוא, אלא על החלק החמישי יש עליו את כל המפרשים כולל ביאורי הגר"א והגהות רעק"א...

● **ידו בכל או יד כל בו?** פעם אחת בעת שהיה מרן הגר"ח מבריסק זיע"א ילד, נכנסו כמה אנשים אל אביו מרנא ה"בית הלוי" זיע"א ואמרו לו כי בנו חיים מתקוטט עם הילדים בחוץ. קרא ה"בית הלוי" לבנו הגר"ח הביתה ושאל אותו: החצי הראשון או החצי השני? נענה הגר"ח: "החצי השני יוצא. לאחר שיצא, שאלו את ה"בית הלוי" לפרש השיחה עם בנו. ענה להם: ענה להתורה עם הרב "ידו בכל ויד כל בו", ולכן שאלתי: החצי הראשון – ידו בכל, ובו ההאשמה, או החצי השני – יד כל בו, ואין הוא אשם... ומשענה – "החצי השני", פטרתיו לשלום...

● **הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את** מסורת הייתה בעיר קטנה שרב העיר קונה עליית 'חתן תורה'. אף אחד לא התחרה עם הרב במחיר, משום שהוא היחיד שראוי לעלייה זו. אלא ששנה אחת החליט ראש הקהל שהיה גביר גדול ועם הארץ גדול עוד יותר, שהוא הראוי לעלייה נכבדה זו. עמד והתחרה עם הרב על קניית העלייה וכמובן זכה בה. בקידוש שערך ראש הקהל לכבוד היותו 'חתן תורה', כיבד את הרב לשאת דברים. שאל הרב: לכאורה יש להבין כיצד מותר

"חלוקת המנדטים" בעיר מסוימת התמודדו ארבע סיעות בבחירות למועצה, שבה יש 10 מושבים בסך הכל. לפי תקנון הבחירות בעיר: כל סיעה שזכתה לקולות קיבלה לפחות מושב אחד. **למעשה:** אף סיעה לא קיבלה מספר מושבים השווה לסיעה אחרת (לכל סיעה מספר מושבים שונה). הסיעה הגדולה ביותר קיבלה 2 מושבים מהסיעה השלישית בגודלה.

כמה מושבים קיבלה כל אחת מארבע הסיעות?

מ"ח ולב - סדרה בתוך מדור 'לדעת', על סדר מ"ח קניני התורה

לא מגיס ליבו בתלמוד

א להרגיש תחושת סיפוק ממה שלמדתי, זה טוב או לא טוב?

בדרך כלל שאלות מעין אלו, צריך לשאול בצורה אחרת, כדי לקבל עליה את התשובה הנכונה, לשאול את השאלה ממקום שיותר מכון אותי לעשות משהו נכון להתקדם ולהתייעל יותר בחיים.

השאלה שתקדם אותנו תהיה, שאלה כזו, איך אני משתמש עם תחושת הסיפוק ממה שלמדתי, כדי להספיק יותר, ולא להעצר במה שהשגתי?

באמת יש כאן חבל דק עלי צריך להלך, כי מצד אחד מי שלא חווה סיפוק ושביעות רצון מעצמו, וממה שכבר למד, הוא לא יוכל להחזיק אצלו את העשירות והידיעות להם הוא כבר זכה, כי החזקת המעלות והידיעות אותם האדם קנה, הוא רק כשאדם מכיר בערכם, וחש בהם תחושת עושר, אך אם הוא לא מכיר בהם, או שהם זולים בעיניו, הם נאבדים ממנו בקלות.

אולם מצד שני הרבה פעמים תחושת הסיפוק עוצרת את האדם מללמוד ולהתקדם עוד, לדוגמה אדם יכול להגיע לסדר לימוד עם מטרה ורצון ללמוד כמה שעות טובות להספיק ולדעת הרבה, וכל עוד הוא לומד את הסוגיא ועדיין לא יצא לו ידיעות ברורות, הוא מרגיש שהוא לא התקדם עדיין בלימוד, יש לו איזה דחף פנימי להמשיך ללמוד, אולם ברגע שנפלה לו איזה הברקה איזה חידוש מענין, איזה תגלית, הוא יכול להרגיש בתוכו שהיה שווה לבוא לבית מדרש רק בשביל החידוש הזה, ומכאן ואילך יהיה נקל בעיניו להעצר באיזה שהוא עלון או באחד מספרי הסיפורים המצויים כיום בבתי מדרשות, ולשקוע בקריאת סיפורים וכדו', הדבר הזה נובע מתחושת סיפוק ושובע שהאדם הרגיש שמצא את עצמו בהשג

נפשי חמדה בצל ידך לדעת

כל רז סודך

פרקי הדרכה לזכרון וידעת והתורה

הרב אברהם ברוך גודמן

ועונה, אלא כאן מדובר ספציפית על הלימוד שאדם למד, שהאדם לא יגיס ליבו במה שלמד, וירגיש שכבר יודע מספיק.

ובמדרש שמואל כאן הוסיף שהתנא כלל בזה שני נקודות, א. ביחס ללימוד עצמו שלמד ב. ביחס ללימוד מאחרים, שהאדם לא יחשוב שכבר למד הרבה וידוע הרבה, וממחמת זה ימנע ללמוד דברים נוספים, או שימנע ללמוד מאחרים, אלא אדם צריך תמיד להרגיש שכל מה שלמד הוא מעט מזער, ויש לו עוד הרבה ללמוד, ויש לו גם הרבה ממי ללמוד, ומכל אדם יש לו עוד ללמוד הרבה וכמו שאמרו חז"ל איזה חכם הלומד מכל האדם.

ג נמצינו למדים שאדם צריך תמיד להסתובב עם

תחושה ביחס למה שלמד והשיג כבר בתורה, עם שני מבטים שונים, מצד אחד להיות שמח בחלקו, להכיר בגדלות העצומה שיש בכל ידיעה שהשיג בתורה, במעלה האדירה שיש לו בכך שיש לו עוד ידיעה ועוד ידיעה, אך מצד שני להכיר שכל מה שהוא יודע זה מעט מזער, ויש לו עוד הרבה ללמוד ולהספיק. ובאמת שכשנבחון אין כאן סתירה כלל בין שני המחשבות והתפיסות, כי התורה באמת עמוקה ורחבה מני ים, אך זה לא ממעט בערך האדיר של כל ידיעה בש"ס, למשל אם נניח שבש"ס יש מליארד ידיעות, זה לא מוריד כלל מערכו של כל ידיעת הלכה אחת ממה כתוב בש"ס, מלדעת סברא אחת.

לכן האדם באותו רגע יכול להרגיש שני דברים שלכאורה סותרים, להרגיש האדם המאושר עלי אדמות, להרגיש עשיר מופלג בעשירות שאין כדוגמתה, ועם כל זה להרגיש שכל זה כלום ביחס למה שיכול עוד להשיג, לא להיות שבע ממה שהשיג.

ד הקב"ה ברא בעולם שני סוגי תאוות, יש תאוות גופיות כתאוות האכילה, ויש תאוות הממון, בתאוות האכילה התאוה מוגבלת כשאדם אכל עד שהתמלא הוא כבר לא תאב לאכול עוד, אך בתאוות הממון אין גבול לשובע של האדם, ואדרבה ככל שהאדם רוכש יותר ממון התאוה שלו גודלת ליותר, כמו שאמרו חז"ל יש לו מנה רוצה מאתים. התורה מבחינה זו נמשלה לזהב וכסף, בה התאוה גודלת ככל שיש לאדם יותר, לעומת זאת אדם שמגשים את התורה ומגשים ליבו בתלמוד, הוא עלול להרגיש תחושת שובע שיש מתאוות גופנית, ולהסתפק בידעה שהשיג או בכמות שכבר למד, ולכן רק מי שאינו מגיס ליבו בתלמוד, ומבין את ערכה של תורה, הוא מבין שזה כמו זהב וכסף, ככל שהוא מרגיש סיפוק והנאה ממה שהשיג, זה עצמו גורם לו לרצות ליותר.

לתגובות ולרשימת תפוצה: 7692680@gmail.com נא להמנע מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

שבת שלום ומבורך